

Es curios de remarcar el que passa amb les reaccions antisocials dels alienats que generalment ofereixen les mateixes característiques dintre el tipus de cada psicopatia, com succeeix amb els paranòics, melancòlics, paralítics generals, esquizofrènics, etc., i que pot servir d'element orientador per a estudiar el mecanisme de producció dels delictes que en alguns casos s'assemblen tant a aquelles que sols pot establir-se una diferència en el mecanisme de producció, per la constatació de la psicosi sovint diagnosticada a *posteriori* (V. Pactet et Colin: Alienats malconeguts i condemnats).

El sentiment popular ha tractat, abans que l'escola positiva, de cercar el nexa existent entre la morfologia i el caràcter, traduint després, per mitjà d'apotegmes i adagis, les seves impressions, en les quals es destaca la prevenció (de vegades injustificada per ésser filla de la superstició) en front de certs defectes físics. Alguns d'ells, però, estan ben observats, i Lombroso en el seu «Tractat de Medicina legal», en recull bon nombre que tenen en bona part equivalència en els altres països, en particular llatins.

Gairebé tothom, àdhuc els detractors d'aquestes doctrines, creuen intuïtivament en l'existència d'un tipus criminal, i així és corrent l'expressió «cara de facinerós», «cara patibulària», «fataxa de criminal» i altres equivalents aplicades a determinats subjectes. Dificilment sabran raonar el perquè de les seves afirmacions, aplicades de vegades a persones de vida honesta, però que no tenen el do d'inspirar simpatia, ans al contrari, poden desvetllar, no diré repulsió, però sí certa inquietut. Els literats han recollit i traduït correctament en llenguatge literari semblants impressions. Vidoc, ex cap de la policia parisenca, i que coneixia bé els delinqüents per haver fet llur vida en la seva joventut, es vanta de reconèixer el delinqüent per la mirada, encara que es tapi la resta de la cara o estigui en mig d'altres persones. Lavater ha expressat una opinió general, com diu Francotte, quan manifesta que la bellesa o lletjor de la cara té relació estreta amb la constitució moral de l'home. Garofalo s'expressa semblantment quan diu: «L'expressió repulsiva o aquesta mala cara que s'ha convingut en anomenar patibulària, és molt freqüent a les pre-